

Advies SARC - Algemene Raad

Brussel, 20 januari 2011

Advies Vlaams Jeugdbeleidsplan 2010-2014

De Vlaamse Regering voorziet in het regeerakkoord 2009-2014 de opmaak van het derde Vlaams Jeugdbeleidsplan 2010-2014, dat de prioriteiten bevat voor een breed jeugdbeleid.

Dit advies van de Algemene Raad van de SARC van 20 januari 2011 over het Vlaams Jeugdbeleidsplan kwam tot stand via schriftelijke procedure op vraag van Vlaams minister voor Jeugd Pascal Smet. De Sectorraad Sociaal-Cultureel werk van de SARC werd geconsulteerd tijdens zijn vergadering van 18 januari 2011.

Haastwerk

De SARC Algemene Raad stelt vast dat de Vlaamse Regering laat is met dit plan. De adviesprocedure moet op een drafje worden afgehandeld.

Waarom slaagt de Vlaamse Regering er niet in om 30 dagen te voorzien om de strategische adviesraden te consulteren over een strategisch en transversaal plan? Waarom houdt de Vlaamse Regering geen rekening met verlofperiodes bij het bepalen van adviestermijnen?

Is het vergetelheid? Of gebrek aan vooruitziendheid? In ieder geval getuigt het van een gebrek aan respect voor de adviseurs.

Advies

1. Inleiding

De Algemene Raad staat achter de visie, de strategische en de operationele doelstellingen van het Vlaams Jeugdbeleidsplan, voor wat betreft de beleidsvelden cultuur, sport en media. De SARC stelt met genoegen vast dat er nogal wat aandacht gaat naar deze beleidsvelden én dat de Vlaamse Regering oog heeft gehad voor transversaliteit en samenwerking tussen de beleidsdomeinen.

Bovendien vindt de SARC heel wat voorstellen en ideeën uit zijn Memorandum 2009-2014 en uit zijn adviezen, zowel van de Algemene Raad als van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed, de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk, de Sectorraad Media en de Vlaamse Sportraad, in het plan terug.

We vermoeden dat de laattijdige en kortstondige consultatie wellicht met zich meebrengt dat de regering bijzonder weinig tijd zal hebben om de adviezen te lezen, laat staan ze in haar jeugdbeleidsplan te verwerken.

De SARC Algemene Raad opteert er daarom voor om een kort maar krachtig advies uit te brengen. Dit betekent dat we enkel een voorstel formuleren waar we vinden dat een toevoeging of een verfijning op zijn plaats is. We gaan dus niet in op de (vele) bepalingen waar we het eens mee zijn of waarover we enthousiast zijn.

2. Concrete voorstellen

Onze voorstellen zijn hieronder per doelstelling weergegeven. De strategische doelstellingen (SD) en de operationele doelstellingen (OD) in cursief zijn letterlijk overgenomen uit het Vlaamse jeugdbeleidsplan.

SD 1 De Vlaamse overheid betreft actief en kwaliteitsvol kinderen en jongeren bij beleidsbeslissingen en stimuleert anderen om hetzelfde te doen

OD 1.2. Duurzame methoden, experimenten en labs zijn gestimuleerd en ondersteund met het oog op het verhogen van de kwaliteit van beleidsparticipatie en het bereiken van alle kinderen en jongeren.

De SARC Algemene Raad onderschrijft de maatschappelijke meerwaarde van beleidsparticipatie door kinderen en jongeren.

Wegens de eigenheid van de doelgroep, die nog geen stemrecht heeft, en het categoriale karakter van de jeugdraden op het lokale niveau, vraagt de SARC om in het jeugdbeleidsplan in te schrijven dat de Vlaamse Regering erop zal toezien dat deze jeugdraden blijven bestaan. Dit voorstel sluit aan bij OD 2.3, actie 3 omdat het de competenties versterkt van lokale besturen op het vlak van jeugdinformatie. De lokale jeugdraden zijn immers een instrument voor informatiedoorstroming tussen beleid en jeugd. Zo blijft die hefboom voor de competenties van lokale besturen op het vlak van jeugdinformatie behouden.

Toevoegen aan actie 1 Kwaliteitskader (Jeugd) de zin: "De lokale jeugdraden zijn een onmisbaar onderdeel van dit kwaliteitskader. De Vlaamse Regering zal erop toezien dat deze jeugdraden blijven bestaan."

SD 2 Alle kinderen en jongeren hebben toegang tot goede jeugdinformatie die hun keuzemogelijkheden en –processen versterkt

OD 2.1. Het informatieaanbod gericht naar kinderen en jongeren beantwoordt aan overeengekomen kwaliteitsprincipes en –criteria

De Algemene Raad vraagt om bij de actie om een kwaliteitskader te ontwikkelen, toe te voegen: "Een toegankelijk, veelzijdig en kwaliteitsvol media-aanbod moet hierin een plaats krijgen."

SD 4 Mensen en organisaties die werken met kinderen en jongeren beschikken over sterkere competenties om om te gaan met de groeiende diversiteit bij de jeugd.

OD 4.2. Modellen voor organisaties en instellingen in de verschillende sectoren om om te gaan met diversiteit zijn ontwikkeld. Via concrete handleidingen werken zij aan meer aandacht voor diversiteit, maar ook aan functieprofielen op het niveau van de organisaties.

De SARC Algemene Raad is van mening dat een beleid betreffende diversiteit vorm moet krijgen als een impulsbeleid met duidelijke operationele doelstellingen gebonden aan een tijdpad. De raad is dan ook blij dat het jeugdbeleidsplan de aandacht voor diversiteit op het niveau van de organisaties wil versterken. Het is essentieel dat hierbij rekening wordt gehouden met de verschillen tussen organisaties.

De SARC Algemene Raad stelt voor om een actie toe te voegen: 'Inzetten op intentieverbintenissen en op kritische monitoring voor diversiteit waarbij rekening wordt gehouden met de verschillen in de sectoren en de eigenheid van elke organisatie.'

SD 5 In de beleidskeuzes van de Vlaams overheid wordt rekening gehouden met de effecten op (de gezondheid van) kinderen en jongeren van de huidige en toekomstige generaties

OD 5.4. Preventief zorg dragen voor gezondheid van kinderen en jongeren.

De Algemene Raad vraagt om een actie toe te voegen: 'Referentiekader uitwerken voor kinderen en jongeren voor wat betreft de medisch en ethisch verantwoorde sportbeoefening. De nieuwe regelgeving inzake medisch en ethisch verantwoorde sportbeoefening moet een referentiekader bieden, onder meer inzake leeftijdsgrenzen, voor al wie jeugdsportwedstrijden organiseert, niet alleen sportfederaties, maar bijvoorbeeld ook jeugdverenigingen.'

SD 7 Meer aanbod in de vrije tijd, onderwijs en welzijn is aangepast aan de noden van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren

Visie

De SARC Algemene Raad onderschrijft de visie waarvan wordt uitgegaan en stelt voor om een laatste paragraaf toe te voegen, als volgt: 'De kruispuntidee is belangrijk. Hokjesdenken is taboe. Veel mensen werken rond dezelfde dingen in verschillende beleidsvelden: jeugd, amateurkunsten, onderwijs, kunst- en cultuureducatie,... Binnen de bestaande structuren moet het makkelijker worden om over de verschillende beleidsvelden heen samen te werken.'

SD 9 Steden zijn kindvriendelijker – ze bieden kinderen en jongeren meer ontwikkelingskansen

OD 9.3. Kinderen en jongeren vinden meer mogelijkheden in de steden tot ontplooiing in de vrije tijd

Actie 3 Toevoegen na ...voor sport het woord "cultuur".

Op die manier kan, naast sport ook de cultuurbeleving van kinderen en jongeren in schoolinfrastructuur mogelijk worden. De sector van de amateurkunsten is hier alvast vragende partij voor.

SD 12 Kinderen en jongeren hebben meer mediawijsheid

OD 12.1. In samenwerking met alle betrokkenen stimuleren het Kenniscentrum Mediawijsheid en andere actoren binnen de Vlaamse overheid mediawijsheid bij kinderen en jongeren, en bij volwassenen (opvoeders en leerkrachten).

De Algemene Raad stelt voor om drie acties toe te voegen:

- 'Kinderen en jongeren moeten via mediaopvoeding leren om zelfstandig en kritisch gebruik te maken van de media. Daarom is het een goed idee om media-educatie als onderdeel van de vakoverschrijdende eindtermen in het secundair onderwijs op te nemen. Tegelijk moet ook voldoende aandacht gaan naar het aanpassen van de lerarenopleiding en permanente professionele navorming, zodat ook leerkrachten media in de les meer dan alleen illustratief gaan gebruiken.'
- 'De rol van ouders in de media-opvoeding is zeer belangrijk. Via onder meer het sociaal-cultureel werk kunnen zij bewustgemaakt worden voor wat betreft onder andere veilig internet en reclamebewustzijn.'
- 'Opvoeding en ondersteuning in het gebruik van (nieuwe) media dienen hand in hand te gaan met andere initiatieven ter overbrugging van de digitale kloof zoals het goedkoop ter beschikking stellen van ICT.'

SD 16 Meer kinderen en jongeren “doen aan” kunst en cultuur.

OD 16.1 De ministers van cultuur, jeugd, onderwijs en onroerend erfgoed maken werk van een structureel, samenhangend en complementair cultuureducatiebeleid.

Als eerste actie wordt het uitwerken van een strategische kader voor cultuureducatie naar voor geschoven. Welke deadline stelt de Vlaamse Regering hierbij voorop? Beperkt het beleid voor cultuureducatie zich tot het uittekenen van een kader? We vragen hierover meer duidelijkheid.

De SARC Algemene Raad vraagt om volgende tekst in te lassen: “In het uit te werken beleidskader voor cultuureducatie dient zeker aandacht te gaan naar het doorgeven van een culturele houding aan de volgende generaties. De lerarenopleiding is een zwakke plek in het verhaal. Het volstaat niet om cultuurprojecten te ontwikkelen, hoewel hier in de praktijk al heel wat goed en nuttig werk verricht is. De SARC stelt voor om ‘cultuur’ te beschouwen als een vakoverschrijdende eindterm in het curriculum. Cultuureducatie gaat niet enkel over ‘naar toneel gaan’ maar om het ontwikkelen van creativiteit bij kinderen en jongeren, die ze vervolgens kunnen inzetten in hun verder leven, loopbaan, vrije tijd, etc. Het is van belang daarbij cultuur binnen het onderwijs niet te verengen tot kunst, en kunst niet tot vaardigheid. De mentaliteit en houding van het onderwijzend personeel zelf is het beginpunt: ook bij hen moet cultuur meer dan een occasionele vrijetijdsbesteding worden.”

Tegen deze achtergrond is de formulering van de strategische doelstelling 16 ongelukkig gekozen. De Algemene Raad vraagt om hiervoor een andere formulering

te zoeken, bijvoorbeeld: “meer kinderen en jongeren integreren kunst en cultuur in hun dagelijkse leven”.

SD 17 Jeugdcultuur krijgt meer ruimte en ondersteuning

OD 17.2 We zetten in op een goede begeleiding van kinderen en jongeren in hun creativiteit, volgens hun behoefte en/of vragen, zodat zij hun talenten kunnen ontwikkelen en daarin kunnen groeien.

De SARC Algemene Raad stelt voor om volgende actie toe te voegen:

- ‘Toptalentopleidingen voor specifieke artistieke disciplines verdienen aandacht. Coaches kunnen kinderen vanaf jonge leeftijd, individueel of in lesverband, culturele of artistieke begeleiding aanbieden. Het moeizaam verworven metier van kunstenaar, kan ook op deze manier aan jonge mensen doorgegeven worden. Er is immers maar een beperkt lesgevend aanbod voorhanden in het onderwijssysteem. In dezelfde lijn zit de herwaardering van de ‘meesters’ waar je als jong (top)talent naartoe kan gaan om de stiel op een individuele en intensieve manier te leren.’

SD 21 Kinderen en jongeren kunnen zich makkelijker verenigen door een vereenvoudiging van de regelgeving en een verlaging van de administratieve last

OD 21.1. De administratieve last voor kinderen, jongeren en hun organisaties is gedaald voor wat de Vlaamse regelgeving betreft die een impact heeft op de leefwereld van kinderen en jongeren.

Voor actie 2 stellen we voor om aan de laatste zin toe te voegen: “onder meer via de lokale jeugdraad”.

We pleiten voor het behoud van een lokale adviesraad die op een continue en gestructureerde manier een partner is voor het lokaal bestuur.

SD 23 Er is meer maatschappelijke waardering voor engagement van kinderen en jongeren

OD 23.2. Expertise over de werkvormen en technieken die engagementen mogelijk maken, wordt op een gecoördineerde manier uitgewisseld

In verband met de actie 1 om het praktijkgericht onderzoek te stimuleren, stelt de SARC Algemene Raad voor om een zin toe te voegen: “In het kader van de nieuwe beheersovereenkomst met de steunpunten voor wetenschappelijk onderzoek wordt één steunpunt opgericht voor het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Transversale uitwisseling en expertise worden hierdoor verder gestimuleerd.”

Extra doelstelling: jongeren en verduurzaming van de samenleving

De Algemene Raad sluit zich aan bij het voorstel van de Vlaamse Jeugdraad om een extra doelstelling toe te voegen, gericht op : “de ontwikkeling van de capaciteit bij jongeren om kritisch te staan ten opzichte van bestaande (onduurzame) levenswijzen, hierover in debat te gaan, mee uitwegen te zoeken en hen de kans te

geven om duurzame keuzes te maken.”(cit. Advies 10/19 van de Vlaamse Jeugdraad, bladzijde 11).

3. Slotbeschouwingen

Het uitgangspunt van het Vlaams Jeugdbeleidsplan is een toekomstgerichte aanpak: kinderen en jongeren van nu zijn degenen die de maatschappij morgen maken. Het plan draait om kansen en het gaat er vanuit dat kinderen en jongeren zich zo vroeg mogelijk moeten ontplooien, om ook later ten volle te kunnen participeren en functioneren in de maatschappij.

Dit is op zich een goede benadering. Maar houdt ze niet ook risico's in op overbevraging van kinderen en jongeren? Kan er in sommige vallen geen sprake zijn van overdreven prestatiedruk en van zo'n groot aanbod dat er keuzeverlamming optreedt? Het plan verwijst naar de grotere medicalisering bij kinderen van aandoeningen als ADHD en leerstoornissen. Moet niet onderzocht worden of hier geen link is met de prestatiedruk?

De meeste doelstellingen, ook de operationele, beperken zich tot de grote lijnen. De actoren zijn telkens ook ruim gedefinieerd. Zo staat er meermaals 'cultuur', maar cultuur heeft vele kamers. Ook ontbreken tijdpaden en indicatoren.

De SARC Algemene Raad adviseert dat de overheid werk maakt van de opvolging en monitoring van dit ambitieuze plan.

Luk Verschueren, algemeen voorzitter SARC
Iris Van Riet, algemeen secretaris SARC